

ЗАХТЕВИ ПРОГРАМА ПО АКТИВНОСТИМА - МУЗИЧКА КУЛТУРА

Извођење музике

Певање у трећем разреду јесте певање по слуху и певање са нотног текста. Потребно је да ученици сазнају како се учи песма и помоћу нота, то јест да науче читање и писање нота и осталих музичких знакова помоћу којих ће сами доћи до мелодије.

Певање дечјих песама у школи треба да буде основни садржај рада у настави музичке културе. Настава има задатак да код ученика развија љубав према музичкој уметности и смисао за лепо и узвишено, потпомаже његов свестрани развој, оплемењује га и улепшава му живот.

Наставник је слободан у избору предложених песама, али мора водити рачуна да у његовом раду буду заступљене народне, пригодне, песме савремених дечјих композитора као и композиције са фестивала дечјег музичког стваралаштва, које су стварала деца. Ради актуализације програма, наставник такође, може научити ученике да певају и понеку песму која се не налази међу предложеним композицијама, ако то одговара циљу и задацима предмета и ако одговара критеријуму васпитне и уметничке вредности. Избором композиција пружа се могућност и проширивања знања из других области. Учењем песама деца могу лакше да савладају правилну дикцију, како нашег тако и страног језика.

Пре обраде песме, пожељно је испричати причу чији је садржај у вези са текстом како би се пробудило интересовање за песму, а самим тим и развила ученикова машта.

Стварање погодне атмосфере за учење нове песме потребно је да би дете сваку песму максимално позитивно доживело, да у себи препозна емоције које су подстакле композитора и надахнуле га да створи композицију. Наставник треба да пева из срца, изражајно. Потребно је, такође, да води рачуна и исправља неправилно дисање ученика при певању или лоше држање тела приликом седења.

У тренуцима када ученици показују замор и деконцентрацију на било ком часу, неколико минута певања веселих дечјих песама, уз покрет, разведриће преморена лица и омогућити им да поново крену на усвајање нових знања из различитих предмета. Пожељно је сваки радни дан почети и завршити певањем песама.

Свирање

Свирање је доградња певању и постоје оправдани разлози за постојење те активности. У сваком одељењу постоји један број ученика који има мање или веће потешкоће у певању.

Да дете не би постало малодушно, избегавало учествовање у музици, пружити му и друге могућности афирмације на музичком подручју, а то је управо свирање.

Свирање на инструментима Орфовог инструментарија развија код ученика свест о сопственим могућностима. Ученик постаје свестан потребе савлађивања музичке писмености, јер му она помаже да се бави музиком.

Са свирањем на Орфовом инструментарију започели смо у I и II разреду. Ту су се углавном користили ритмички инструменти: звечке, даире, триангл, добош, штапићи итд. Ако су се ученици тада, експериментално, упознали и са мелодијским инструментима (металофон, ксилофон), онда ће свирање у трећем разреду бити лакше.

На првим часовима, у којима је планирано свирање, могу се обновити раније обрађене бројалице и песме. Исто тако, за свирање на мелодијским инструментима могу се користити и нотни примери појединих песама које су ученици солмизационо обрадили.

Основни облици свирања на дечјим инструментима:

- свирање такта,
- свирање ритма,
- свирање мелодије,
- свирање пауза.

Музичке игре

Музичким играма дете изражава своје музичке способности. За развијање вештине покрета изводити игре лаганијег темпа. У ситуацијама када су правила игре сложенија и захтевају већи напор деце, наставник их може поделити у две групе, од којих једна пева, а друга изводи покрет. Игре се изводе, углавном, колективно са различитим распоредом улога. После створене атмосфере за нову игру, игра се учи прво са мањом групом способнијих ученика, како би остали од њих могли да науче. Игра се савлађује у целини, а певање мора да почне тачним интонирањем почетног тона. Нове покрете треба увежбати пре савлађивања читаве игре.

Музичке игре могу да буду: дидактичке, игре са певањем, игре уз инструменталну пратњу, мале музичке драматизације.

Слушање музике

Организација часа слушања музике треба да буде сасвим јасна, са припремљеним очигледним средствима. Од првог дана дете треба да буде у контакту са добром музиком

која одговара његовом узрасту, и треба настојати да ученици дођу до музичког доживљаја властитом репродукцијом (претежно певањем, мање свирањем).

Будући да је слушање музике активност усмерена на естетско васпитање ученика, потребна је одговарајућа музичка интерпретација; ако музика није жива, потребна је квалитетна репродукција.

Треба слушати музику написану за децу, али томе се могу додати и кратке, једноставне композиције које, иако нису посебно компоноване за њих, могу послужити за слушање. Димензије, структура и садржај композиција треба да буду такви да их деца могу прихватити као свој музички доживљај.

Ученике инспирисати да опажају и уочавају све важније елементе слушане композиције. Пожељно је да ученици сами објашњавају своја осећања и запажања после одслушане композиције, а да наставник усмерава и сређује њихове утиске. Кроз различит однос према уметничком делу, ученици ће развијати своју критичност, индивидуални однос према уметности, што је од посебног значаја за њихова даља искуства.

Слушање музичке приче и даље је врло омиљен облик слушања музике код ученика млађих разреда. Због дужине трајања овог књижевно-музичког облика, слушање треба рашчланити на две или три мање целине. Добро је после сваке такве целине прекинути слушање и проверити да ли су ученици схватили садржај приче до тог тренутка. Слушање самосталних музичких целина из приче може се поновити и другом приликом, као подсећање на причу. Свако ново слушање ће довести до нових сазнања. Слушање неких композиција из програма за претходни разред може се поновити и у следећем разреду.

Дечје стваралаштво

Настава музике треба ученику да пружи што више прилика за ослобађање и развијање његовог музичког изражавања. Стваралачки рад подстиче ученика да пронађе онај начин изражавања који му највише одговара.

Дечја машта је непредвидива, немогуће је унапред обухватити све облике ритмичко-звучних музичких целина које могу настати у разреду. Ученици сваког разреда ће пронаћи сопствени начин музичког изражавања.

Ако су ученици навикнути да уз песму коју певају изводе њен метар и ритам, они ће та знања користити у својим импровизацијама. У III разреду неће им бити тешко да самостално саставе ритмичко-метричку пратњу уз одабрану песму.

Наставник може подстицати ученике да:

- смишљају нови текст уз познате бројалице,
- смишљају уметке унутар бројалице,

- састављају бројалице где сваки учесник мора додати нову реч или стих,
- састављају ритмичке целине по одређеном моделу (понови моје, додај своје),
- стварају песме с текстом (наставник пева први део песме, одговара један од ученика).

Разни покушаји стваралаштва уз примену дечјих инструмената, код ученика изазива посебно интересовање, јер се код њих, у улози "извођача", више развија машта и инспирација за обликовање ритма и мелодије. Тиме се систематично и континуирано подстиче ученичко стваралаштво.

Праћење и вредновање ученика

У трећем разреду основног образовања и васпитања оцењивање је бројчано. Оно је у функцији праћења напредовања ученика.

Да би се пратило напредовање ученика, важно је да наставник упозна музичке способности сваког ученика. Некада се музичке способности појединца могу уочити врло рано, или је полагаан раст неких способности такав да их често сматрамо потпуним изостанком. Кроз наставу музичке културе поставља се захтев да се код ученика развија естетски доживљај, машта, вештине, навике и стваралачки импулс.

Сваком ученику треба омогућити најбољи могући развој у оквиру васпитно-образовног рада, без погрешних реаговања типа: *Ти немаш слуха*. Основни задатак наставника јесте да храбри и подстиче ученика.

Оцењивање је саставни део процеса учења и наставе, а треба да подржи учење и допринесе његовој успешности. Оно захтева максимално реалне и објективне критеријуме у оцењивању сваког ученика појединачно. Процене о томе колико је који ученик лепо и музикално интерпретирао песму више су у домену естетског процењивања. Наставник разредне наставе треба да сагледа опште ангажовање и рад ученика и према томе да донесе адекватну и реалну оцену.

Целокупно градиво остварује се само у школи.